

Національний
банк України

Проект постанови Правління Національного банку України “Про затвердження Положення про порядок формування страховиками технічних резервів”

Департамент методології регулювання
діяльності небанківських фінансових установ

м. Київ, листопад 2023

Ця презентація підготовлена виключно з метою ознайомлення з проектом нормативно-правового акта. Жодне положення, зазначене у цій презентації, не слід розуміти як конкретну вимогу, що міститься у проекті регуляторного акта. Для отримання інформації щодо змісту конкретних положень проекту необхідно ознайомитись з проектом регуляторного акта на сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку України. Бачення майбутнього регулювання, що міститься у цій презентації, може бути змінено або вдосконалено за результатами подальшого опрацювання та обговорення з учасниками ринків фінансових послуг.

Причини введення нових вимог (1/2)

У 2024 році набирає чинність новий Закон про страхування*, який ґрунтується на вимогах Solvency II** і в явному вигляді вимагає подавати регуляторну звітність із врахуванням компонентів, яких раніше не було.

У 2027р. запланований повноцінний перехід на вимоги Solvency II найбільших компаній загального страхування (що відповідають певним критеріям по обсягу діяльності та складності взятих ризиків) та усіх компаній із страхування життя

Всі відповідні НПА розробляє НБУ

Міністерство фінансів публікує/тракує, НБУ слідкує за дотриманням

З 01.01.2023 всі (!) страхові компанії переходять на новий стандарт фінансової звітності – МСФЗ 17 «Страхові контракти»***.

*Закон України «Про страхування» від 18.11.2021 р. № 1909-IX.

**Directive 2009/138/EC of the European Parliament and of the Council of 25 November 2009 on the taking-up and pursuit of the business of Insurance and Reinsurance (Solvency II).

***МСФЗ 17 «Страхові контракти».

Причини введення нових вимог (2/2)

до 2024

- МСФЗ 17 (з 2023)
- Закон України «Про страхування» від 07 березня 1996 року 85/96-ВР
- Регуляторні вимоги на основі МСФЗ 4 та діючого закону

з 2024

- МСФЗ 17
- ~~Закон України «Про страхування» від 07 березня 1996 року 85/96-ВР~~
- Закон України «Про страхування» від 18.11.2021 р. № 1909-ІХ
- ~~Регуляторні вимоги на основі МСФЗ-4~~
- Регуляторні вимоги на основі МСФЗ 17 та діючого закону

з 2027

- МСФЗ 17
- Закон України «Про страхування» від 18.11.2021 р. № 1909-ІХ (додаткові вимоги щодо платоспроможності)
- Регуляторні вимоги на основі МСФЗ 17 та діючого закону (включно із новими вимогами щодо платоспроможності)

Особливості, які мають бути враховані

- **Вимоги МСФЗ 17 та SII суттєво відрізняються.** На даний час не існує єдиного підходу, який би в повній мірі задовільнив одночасно МСФЗ 17 та SII. Перелік ключових відмінностей МСФЗ від SII:
 - **Облік** ведеться на основі фактичних грошових потоків (в SII використовуються нарахування)
 - Немає прибутку першого дня за рахунок наявності **CSM** (в SII цей компонент відсутній)
 - **Крива дисконтування** враховує фінризиками (в SII використовується безризикова крива дохідності, яка непрямо враховує лише валютні ризики)
 - Принципово відмінний підхід до **групування договорів** (в SII відбувається групування по окремих ризиках в рамках ліній бізнесу, в той час як МСФЗ 17 забороняє розділяти договір)
 - **Компонент збитку для обтяжливих договорів** розраховується на рівні когорти (в SII для загального страхування є схожий на резерв недостатності премії (PDR), але розраховується на іншому рівні)
 - Введення ключового поняття **межі контракту**, яке не співпадає із терміном дії договору;
 - **Моделі розрахунку та обліку відповідальності** (резерв премій) залежать від меж контрактів (а не класу/виду страхування, як в SII)
 - Відсутність **резерву катастроф**, так як катастрофічні сценарії мають бути враховані при розрахунку найкращої оцінки зобов'язань (BEL) (в SII присутній резерв катастроф, як і інші додаткові резерви)
 - Коригування на нефінансовий ризик (**RA**) враховує весь час зобов'язань, але бере до уваги лише нефінансові ризики (в SII маржа ризику (RM) враховує лише вартість залучення капіталу для виконання вимог платоспроможності на 12 місяців, але в розгляд попадають як фінансові, так і нефінансові ризики)
 - Вимоги **відділення нестрахових компонентів** згідно чіткого алгоритму (в SII, як і в МСФЗ 4, відділення відбувається на розсуд страховика без чітких критеріїв та алгоритмів)
 - Облік **вихідного перестраховання** окремо від прямого страхування (в SII, як і в МСФЗ 4, розраховується участь перестраховика в резервах на основі переданої премії)

Цілі, які ми переслідуюмо

Уніфікувати, за можливості, вимоги SII та МСФЗ 17	SII і МСФЗ 4 ґрунтуються на однакових базисах, тому це полегшує як облік договорів, так і дає можливість звірити деякі ключові показники. За умови уніфікації, вдасться частково перенести схожі ефекти на МСФЗ 17 та SII (єдина крива дисконтування, прирівнювання RA до RM, єдиний базис для розрахунку BEL)
Не примушувати страховиків вести подвійний облік договорів	Для зниження адміністративних витрат малих та середніх страхових компаній, не нав'язувати їм перехід на облік договорів згідно SII, якщо компанії не задовольняють вимоги відповідного критерію про обов'язковий облік згідно SII починаючи з 2027 року
Дати можливість (та методи) для спрощеного розрахунку деяких показників	Враховуючи суттєвий кадровий дефіцит на ринку як з причини відсутності систематичного професійного навчання відповідних фахівців (в першу чергу – актуаріїв), а також в умовах війни, учасникам ринку потрібно дати прийнятні ринкові орієнтири, які можна було б застосовувати для малих портфелів
Не обмежувати компанії лише спрощеними методами розрахунку	Для компаній, у яких є достатньо кадрових та адміністративних ресурсів (в першу чергу це стосується місцевих «дочок» західних компаній), не нав'язувати спрощені методи розрахунку відповідальності і дозволимо використовувати більш складні, за умови їх відповідності МСФЗ 17

Як ми плануємо досягнути поставлених цілей (1/2)

❖ Введення гібридних вимог до обліку договорів

- Агрегація договорів здійснюється згідно з МСФЗ 17 (до рівня когорт) для виявлення обтяжливих договорів.
- Розрахунок відповідальності базується на принципах МСФЗ 17, після чого відповідні складові зобов'язань будуть алоковані на окремі страхові покриття згідно з вимогами SII.
- Регуляторна звітність може бути подана в розрізі ліній бізнесу, як передбачено формами XBRL та вимогами EIOPA.

❖ Вимоги до розрахунку зобов'язань будуть базуватись на МСФЗ 17 з деяким коригуванням для врахування вимог нового Закону про страхування

Для договорів, що обліковуються згідно з загальною моделлю (у наших умовах – страхування життя), у регуляторній звітності будуть вимагатися BEL та RM (без CSM, який відсутній у новому Законі про страхування та SII).

❖ Поняття «маржі ризику» із нового Закону про страхування (і SII) буде підмінятися близьким по суті поняттям «коригування на нефінансовий ризик» із МСФЗ 17

- Для розрахунку маржі ризику необхідно описати модель вивільнення капіталу та вартість залучення капіталу.
- Підхід Solvency II не відповідає середовищу, у якому зараз перебувають українські страховики.
- Зазначені вище показники ґрунтуються на вимогах до платоспроможності, які не застосовуються до малих та середніх компаній, що не переходять на SII з 2027 року.

Як ми плануємо досягнути поставлених цілей (2/2)

❖ Для резерву збитків надаємо коефіцієнти для спрощеного розрахунку маржі ризику (RM)

Коефіцієнти розраховані на основі ринкових даних з врахуванням ліній бізнесу та рівня довірчої ймовірності. Такий підхід дасть можливість оцінити новий компонент зобов'язань за спрощеним методом (для компаній, у яких нема можливості проведення відповідних актуарних розрахунків).

❖ Встановлюємо вимоги до довірчого рівня ймовірності

Задаємо мінімальний рівень (70%) + вимоги щодо підвищення при певних результатах run-off + умови пониження при певних результатах run-off (довірчий рівень згідно SII фіксований, але через різницю в часовому горизонті та цілі різниця між RM та RA мала).
Таким чином, ми вводимо захисний механізм для уникнення недорезервування.

❖ Вимоги до кривих дисконтування:

Гривня: на основі дохідності ОВДП згідно моделі Свенссона, що публікує НБУ.
Іноземні валюти: на основі кривих, розрахованих ЕІОРА для SII.
Не забороняємо використовувати інші методи розрахунку, які узгоджуються з МСФЗ 17.

Що буде в 2027 році

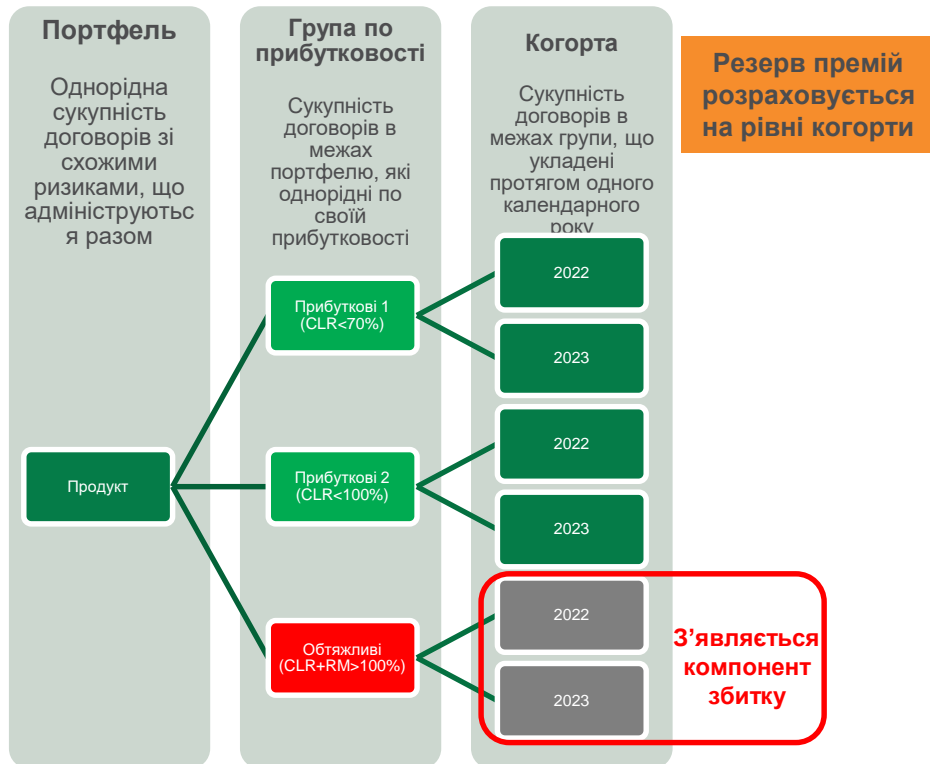
<p>Малі страховики non-life, що будуть застосовувати «спрощений» (SI + МСФЗ 17)</p>	<ul style="list-style-type: none">•Life страховики•Страховики, які страхують складні ризики (класи страхування відповідальності, кредитів, поруки (гарантії))•Страховики, що здійснюють перестраховання•Великі страховики non-life*
<ul style="list-style-type: none">▪ Вимоги до технічних резервів залишаються без змін▪ Основою для розрахунку є МСФЗ 17▪ Облік для регуляторної та фінансової звітності єдиний	<ul style="list-style-type: none">▪ Вимоги до технічних резервів змінюються на такі, як у SII (пряма прив'язка до вимог щодо платоспроможності)▪ Облік для регуляторної та фінансової звітності відрізняється і ведеться паралельно

*Хоча б одна із умов виконана:

- сума валових премій 200+ млн.грн.;
- сума бруто технічних резервів 700+ млн.грн.;
- сума валових премій по вхідному перестрахованню 10+% ВП та/або 20+ млн.грн.;
- сума технічних резервів по вхідному перестрахованню 10+% ТР та/або 70+ млн.грн.

Агрегація договорів

МСФЗ 17

Solvency II

Процедура від групування до звітності

Якщо на етапі розрахунку резерву премій, в когортах містяться лише по одному контракту або розрахунок ведеться на поризиковій основі (типовий варіант для спрощеної моделі обліку, яка базується на підходах РНП), то етап алокації не потрібен

Перехідний елемент для забезпечення трансформації показників МСФ 17 в показники SII

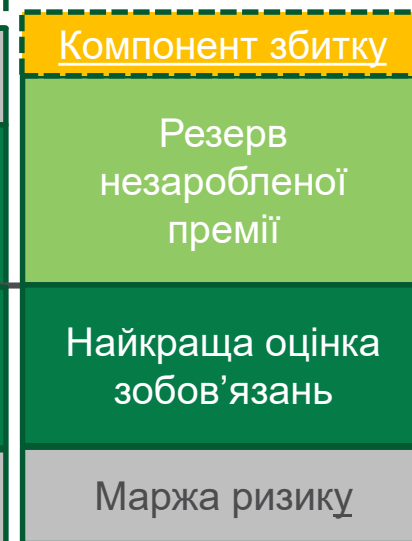
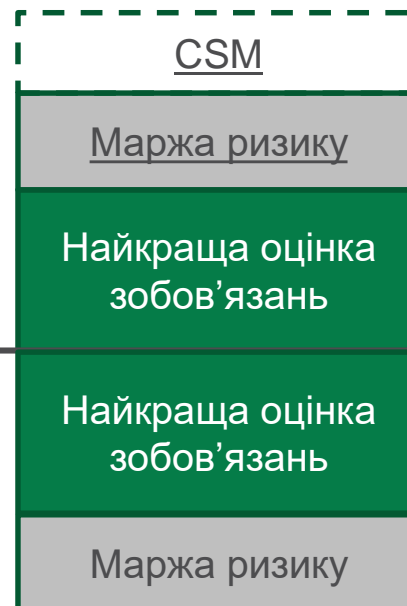
Діючі вимоги vs Нові вимоги

Діючі вимоги

Нові вимоги

Резерв премій

Резерв збитків

Страхування життя

Загальне страхування

Загальна модель

Спрощена модель

Діючі вимоги vs Нові вимоги (резерв премій, GMM)

Діючі вимоги

- Резерв нетто-премій
- Цільмеризація
- Фіксована ставка дисконтування (консервативна)
- Нема вимог щодо актуалізації базису розрахунку (лише в LAT використовуються актуальні припущення)

Нові вимоги

- Врахування всіх грошових потоків (згідно вимог МСФЗ 17), які можна віднести до когорти договорів
- Використання актуальної кривої дисконтування
- Використання набору сценаріїв для розрахунку найкращої оцінки відповідальності (BEL)
- Використання актуального базису для розрахунку
- Розрахунок в явному вигляді маржі ризику (RM) на тому ж базисі (підміняється поняттям коригування на нефінансовий ризику з МСФЗ 17, RA)
- Розкриття рівню довірчої ймовірності

Діючі вимоги vs Нові вимоги (резерв премій, РАА)

Діючі вимоги

Нові вимоги

Прибуткові договори

- Метод 1/365
- Метод 1/4
- Метод на основі коефіцієнту збитковості

- Метод 1/365 (апріорі для всього, за виключенням двох наступних пунктів)
- Сума премій за останні 3 місяці (для морського страхування: Marine)
- Квадратична формула (для інженерно-монтажних ризиків: EaR, CaR)
- Інший розподіл, якщо є явні статистичні підтвердження цього, що узгоджуються із МСФЗ 17

Обтяжливі договори

- LAT може показати необхідність у дорезервуванні – LAT-резерв

- Якщо є підстави вважати договори обтяжливими, страховик зобов'язаний дорезервувати – компонент збитку
- LAT може показати необхідність у дорезервуванні – компонент збитку

Діючі вимоги vs Нові вимоги (резерв збитків)

Діючі вимоги

- Використовується один із перерахованих методів або їх лінійна комбінація:
 - Базовий ланцюговий
 - Борнхюттера-Фергюсона
 - Кейп код
 - Мюнхенський ланцюговий
 - Модифікація одного із вказаних вище на інфляцію/тренди факторів розвитку чи коефіцієнт збитковості
- Дисконтування не враховується
- Run-off перевіряє прийнятність обраного методу
- RBNS
- ULAE/ALAE (можуть обліковуватись окремо)
- Регреси (можуть обліковуватись окремо)

Нові вимоги

- В якості BEL може використовуватись будь-який із згаданих раніше методів, а також стохастичні чи статистичні техніки, що узгоджуються із МСФЗ 17
- Додатково на тому ж базисі має розраховуватись RM
- Використовується крива дисконтування (але актуальна лише для довгих хвостів)
- Run-off перевіряє прийнятність обраного методу
- Додатково вводиться механізм щодо підвищення рівню довірчої ймовірності для RM
- RBNS
- ULAE/ALAE (можуть обліковуватись окремо)
- Регреси (можуть обліковуватись окремо)

Зауваження та пропозиції

Публічне обговорення триває до **29 листопада 2023 року**

Пропозиції та зауваження необхідно направляти:

- на адресу електронної пошти NBFi.regulations@bank.gov.ua
- на поштову адресу Національного банку вул. Інститутська, 9, м. Київ-8, 01601

Національний банк України

[Web](#) · [Facebook](#) · [Twitter](#) · [Flickr](#) · [Youtube](#) · [Instagram](#)